

4

Vragenuur: Vragen Beckerman

Vragen van het lid Beckerman aan de minister van Economische Zaken over **het bericht "Sterkste aardbeving Groningen in twee jaar"**.

De voorzitter:

Ik heet de minister van Economische Zaken van harte welkom.

Mevrouw Beckerman (SP):

26 april Scharmer: 2,0 op de schaal van Richter. 3 mei Stedum: 1,5 op de schaal van Richter. 9 mei Emmen: 1,6 op de schaal van Richter. 16 mei Overschild: 1,7 op de schaal van Richter. 27 mei Slochteren: 2,6 op de schaal van Richter. Vijf aardbevingen met een kracht van ten minste 1,5 op de schaal van Richter in een maand. Zaterdag de 1.391ste beving, de zwaarste in twee jaar, allemaal geïnduceerd ofwel het resultaat van menselijk handelen, het handelen van dit kabinet. Het stopt niet. Mensen voelen zich moede-loos.

Voorzitter. Ik wil weten wat de minister nu gaat doen. Gaat de gaswinning nu omlaag? In de week dat de NAM, Shell en Exxon laten blijken dat zij zich enkel druk maken over hun portemonnee en mogelijk naar de rechter stappen om de verlaging van de gaswinning tegen te gaan, moeten Groningers zich opnieuw zorgen maken over nieuwe schade. Zaterdag is opnieuw aan tientallen huizen schade ontstaan. Die gevallen worden nu niet in behandeling genomen. Schade van andere bevingen wordt niet erkend, omdat die huizen in een zogenaamd buitengebied zouden liggen. Inwoners moeten in hun kapotte huis wachten en dat terwijl de regio — de Groninger Bodem Beweging, het Gasberaad, het provinciebestuur en gemeentebesturen — al een plan klaar heeft om de schade wel goed, snel en ruimhartig te vergoeden. De minister hoeft alleen maar ja te zeggen. Ik wil de minister vragen of hij nu eindelijk ja zegt.

Minister Kamp:

Voorzitter. Mevrouw Beckerman vraagt terecht aandacht voor de aardbeving die zich in het gebied van Slochteren heeft voorgedaan. Aardbevingen die krachtiger zijn dan 1,5 op de schaal van Richter kun je meestal voelen. De aardbeving van 2,6 op de schaal van Richter is niet alleen gevoeld en heeft dus onrust veroorzaakt in het gebied, maar heeft ook schade veroorzaakt. Er zijn inmiddels 97 schademeldingen binnengekomen. Dat geeft de ernst van de situatie weer, niet alleen rond deze aardbeving, maar ook in algemene zin. Er is in Groningen nog steeds sprake van een aardbevingenproblematiek die grote impact heeft op het leven van de mensen daar. Vandaar dat wij er met alle macht aan werken om daar te doen wat nodig is.

In de eerste plaats hebben we, zoals mevrouw Beckerman weet, het volume van de aardgaswinning drastisch teruggebracht. In het jaar 2012 was dat 48 miljard m³. Inmiddels hebben we besloten terug te gaan tot 21,6 miljard m³. Ver-

der zijn we bezig om een grootschalig versterkingsprogramma op te zetten, juist omdat de problematiek in Groningen ernstig is. Deze aardbeving van 2,6 op de schaal van Richter in de afgelopen dagen in Slochteren is daar een illustratie van. Het aantal aardbevingen neemt drastisch af. In de afgelopen vier jaar is het aantal aardbevingen van 29 per jaar afgenomen naar 13 per jaar. Dan spreek ik over voelbare aardbevingen van 1,5 of meer op de schaal van Richter. Maar ook dertien is nog meer dan menens. Het is mogelijk dat het er, gelet op het eerste halfjaar, dit jaar meer dan dertien worden. Er is dan ook alle reden om attent te zijn op alle mogelijkheden die zich voordoen om de situatie te verbeteren. Die mogelijkheden worden ook allemaal benut.

Schadegevallen worden allemaal in behandeling genomen. Op dit moment is er sprake van een overgang van het ene op het andere systeem. Het is nu bijna 1 juni en de maand juni wordt gebruikt om het nieuwe systeem helemaal uit te werken, waarna per 1 juli de opnames van schade, ook die 97 waarover ik het net had, worden omgezet in afhandeling, in het in behandeling nemen van de schade. Dat gaat allemaal gewoon door. We hebben van de 80.000 schademeldingen in Groningen — het is vreselijk om te zeggen: 80.000 schademeldingen! — er inmiddels al 67.000 helemaal afgehandeld. Ook deze zullen zo snel mogelijk worden afgehandeld volgens het uitgangspunt dat alle schade veroorzaakt door aardbevingen volledig wordt vergoed, nog afgezien van de waardevermeerderingsregeling. Die komt erop neer dat je, als je een schade hebt van €1.000 of meer, behalve een schadevergoeding, ook nog een waardevermeerdering voor je woning krijgt van maximaal €4.000.

Mevrouw Beckerman (SP):

Een van de belangrijkste monumenten in het gebied waar zaterdag een aardbeving was, is de Fraeylemaborg. De schade aan de borg was net hersteld. De borg was net uit de steigers na vorige aardbevingen. Na de beving van zaterdag moet de borg opnieuw in de steigers. Een pijnlijk voorbeeld, want het laat zien dat ons erfgoed ongenadig te lijden heeft. 90% van de monumenten in dit gebied heeft schade. Onze trots, onze geschiedenis, brokkelt letterlijk af. Ook dit is het resultaat van politieke keuzes. Ook daaraan gaat het kabinet schadelijk voorbij. Ik hoor de minister nog steeds geen nieuwe toezegging doen over een vermindering van de gaswinning zo snel mogelijk. Zeg eindelijk ja tegen de regio als het gaat om een goed en ruimhartig schadeprotocol. Ik wil graag een reactie van de minister.

Minister Kamp:

90% van de monumenten? Dat kan ik zo niet nazeggen, daarvoor ontbreekt het mij aan informatie. Het voorbeeld van de borg in Slochteren is een terecht voorbeeld dat de ernst van de problematiek illustreert. Ik ben mij zeer bewust van de ernst van de problematiek, vandaar ook dat er twee dingen gebeuren, namelijk zo veel mogelijk het volume van de aardgaswinning terugbrengen enerzijds en het versterkingsprogramma voor de gebouwen in het gebied in gang zetten anderzijds. Het is niet zo dat ik niet wil besluiten tot vermindering van de aardgaswinning. We hadden een vijfjarenbesluit genomen, gebaseerd op 24 miljard kubieke meter per jaar, maar gelet op recente ontwikkelingen heeft het kabinet besloten om dat verder terug te brengen tot 21,6 miljard kubieke meter. Dat is naar ons beste weten op

grond van de meest recente informatie het minimum dat we kunnen doen uit het oogpunt van veiligheid in combinatie met leveringszekerheid.

Mevrouw Beckerman (SP):

Groningen kan niet langer wachten. Groningen kan ook niet wachten tot het einde van de formatie. Groningen heeft de politiek nu nodig. Het is een kwestie van een kant kiezen. De SP vraagt het de minister nog een laatste keer: kiest u nu de kant van Groningen of kiest u de kant van het geld?

Minister Kamp:

Groningen hoeft niet te wachten. De keuze voor geld is natuurlijk niet aan de orde. We hadden vier jaar geleden 15 miljard inkomsten uit de aardgaswinning en nu hebben we 2 miljard inkomsten uit de aardgaswinning. Geld is dus helemaal geen overweging. De overweging wat betreft het beleid met betrekking tot de aardgaswinning in Groningen is dat de winning zo veel mogelijk teruggebracht moet worden — dat hebben we ook gedaan — en dat het aanvullend nodig is om dat te versterken wat versterkt moet worden. Er wordt dus consequent gekozen voor de Groningers.

Mevrouw Agnes Mulder (CDA):

Het CDA deelt de zorgen van collega van de SP, net als alle fracties in de Tweede Kamer, denk ik. Wat mij erg verwondert, is dat de NAM het standpunt dreigt in te nemen dat zij het niet eens is met de verlaging van de gaswinning. Ik ben heel benieuwd hoe de minister daartegen aankijkt. Wil hij daarop reflecteren en daarin meenemen dat de NAM nog altijd geen beter meet- en regelprotocol heeft geleverd? Dat blijft maar zo doorgaan. We weten ook nog niet goed wat de effecten zijn van de verdeling over het hele gebied. Wil de minister daar antwoord op geven en daarbij reflecteren op wat de NAM nu eigenlijk aan het doen is? Het CDA vindt het echt ongekend en onbegrijpelijk. Ik maak mij hier wel een beetje boos over.

Minister Kamp:

Op het punt van het meet- en regelprotocol is sprake van voortgang. Ik heb mij daar vanmorgen nog over verstaan met de inspecteur die leiding geeft aan het Staatstoezicht op de Mijnen. Het tweede punt is de houding van de NAM ten opzichte van het winningsbesluit. We hebben een winningsbesluit genomen voor vijf jaar. Dat ziet op 24 miljard m³ per jaar. Het SodM heeft aangegeven dat bepaalde maatregelen overwogen moeten worden zodra een bepaalde grenswaarde is overschreden. Die grenswaarde is nog niet overschreden. Desondanks heeft het kabinet besloten om de gaswinning van 24 miljard naar 21,6 miljard m³ terug te brengen. De NAM zegt nu: die grenswaarde is niet overschreden, dus je bent daar eigenlijk te vroeg mee. Dat is de stelling van de NAM; ik laat die voor rekening van de NAM. Het kabinet heeft een afweging gemaakt en heeft het besluit genomen dat ik net heb toegelicht.

De heer Nijboer (PvdA):

Ik wil hier toch op doorgaan. Er blijft sprake van aardbevingen in Groningen. Dit was al de vijfde deze maand. Burgemeesters, meestal toch een beetje bedaagde figuren, spre-

ken zich steeds feller uit. Burgemeester Geert-Jan ten Brink van Slochteren heeft gezegd: nu minder gas. De burgemeester van Ten Boer heeft zich hierover uitgelaten. Maar toch zegt de NAM: bekijk het maar, politiek; u kunt wel wat besluiten, maar wij gaan in bezwaar en wij willen meer winnen. De PvdA is van mening dat dit ook een morele stellingname van de minister vergt. Dit gedrag is maatschappelijk onverantwoord. Het kan niet door de beugel. We moeten dit niet pikken van een van de grootste gaswinners in Nederland. Is de minister dat met de PvdA eens?

Minister Kamp:

De burgemeesters in het gebied heb ik ervaren als verstandige figuren en niet zozeer als bedaagde figuren. Ik vind het zeer begrijpelijk dat zij blijk geven van de onrust in het gebied, gelet op het feit dat die onrust daar breed leeft en de burgemeesters daar natuurlijk op worden aangesproken. Ik heb niet de ervaring dat de stelling of houding van de NAM zou zijn "bekijk het maar". Haar houding is zeer coöperatief geweest in al die jaren dat ik op het ministerie van Economische Zaken zit en is dat op dit moment ook nog. Wij hebben een besluit genomen dat verderging dan het advies van het Staatstoezicht op de Mijnen. De NAM beroept zich op wat vrij recentelijk is afgesproken. Ik vind dat zij het recht heeft om met haar argument te komen. Ik ben niet bereid tot een diskwalificatie van de NAM.

Mevrouw Van Tongeren (GroenLinks):

Aan het grote aantal woordvoerders dat hier bij de microfoon staat, zie je dat dit heel erg leeft, niet alleen in Groningen, maar ook in de Tweede Kamer. Ik zal straks bij de regeling van werkzaamheden een meerderheidsdebat aanvragen, onder andere over dit onderwerp. De minister heeft besloten om vlak te gaan winnen; het besluit ziet op vijf jaar lang 24 miljard kuub. Ook tijdens het debat over dat besluit hebben veel partijen, waaronder GroenLinks, gevraagd: hoe kan de minister nu zeggen dat het vijf jaar lang op dat niveau zal zijn? De minister heeft aangekondigd dat hij daarop terug gaat komen. GroenLinks heeft toen gevraagd: kan die verlaging niet veel sneller; waarom pas in oktober? Ik vraag het hierbij nogmaals: kan die verlaging naar 21,6 miljard kuub gewoon volgende week worden doorgevoerd?

Minister Kamp:

Ik heb alle informatie die destijds en recentelijk ten grondslag lag aan ons besluit om voor vijf jaar 24 miljard m³ vlak te winnen in Groningen, gedeeld met de Kamer. Wij hebben daar uitgebreid over gesproken. Ik heb daar niet iets nieuws aan toe te voegen. Het is zo dat die 24 miljard en die vlakke winning overeenkomstig waren met het advies dat ik van het Staatstoezicht op de Mijnen heb gekregen. Daarna is het advies gekomen: je hoeft nog niet iets te doen, maar begrijp wel dat we vlak in de buurt zitten van de signaalwaarde waarna je zou moeten overwegen om iets te gaan doen. Op mijn voorstel heeft het kabinet toen gezegd: daar gaan we niet op wachten, gelet op de huidige tendens gaan we die 24 miljard m³ die voor vijf jaar was vastgesteld, met zo spoedig mogelijke ingang tot 21,6 miljard m³ terugbrengen. Wat is "met zo spoedig mogelijke ingang"? Dat is bij het nieuwe gasjaar, dat op 1 oktober begint. Daarvoor is het verlagen van de winning niet zinvol, omdat er op dit

moment gewonnen wordt om de opslag in Norg te vullen. Als we die niet vullen, hebben we in de komende winter onvoldoende gas beschikbaar.

De voorzitter:

Mevrouw Van Tongeren, uw tweede vraag.

Mevrouw Van Tongeren (GroenLinks):

Het tweede is dat mensen hun schade wel kunnen melden, maar dat er niets gebeurt. De minister zei net in antwoord op de vragen van de SP dat dit allemaal in goed tempo gaat gebeuren. De theorie die er vroeger was over het zogenoemde "buitengebied" is met deze aardbeving nu ook ontkracht. Mensen wachten daar al anderhalf jaar op behandeling van hun schade. Ook stijgt het aantal mensen dat graag hun zaak behandeld wil zien door de arbiter. Is het niet tijd voor een groot plan, waarbij zaken ruimhartig en snel worden afgehandeld, in plaats van eerst uitgebreid de tijd te nemen om van alles te bekijken? Mensen willen nu antwoorden op hun schade, maar juist op dit moment heeft de minister gezegd: we leggen de hele schadeafhandeling drie maanden stil en willen van de arbiters af.

Minister Kamp:

De woordvoerder van GroenLinks gaat nu wel erg kort door de bocht. Zij noemt Slochteren, waar de aardbeving van 2,6 op de schaal van Richter zich heeft voorgedaan, het buitengebied. Dat is niet juist; het is onderdeel van het gebied waarom het gaat. Het maakt ook niet uit of je binnen of buiten dat gebied bent. Overal waar schade is door aardbevingen moet die schade vergoed worden en wordt die ook vergoed. Schademeldingen worden allemaal in behandeling genomen, maar er is een nieuw, verbeterd systeem voor schadeafhandeling op komst. We gaan daarbij over van het oude naar het nieuwe systeem. Per 1 juli zal het nieuwe systeem kunnen worden toegepast. Tussen nu en 1 juli wordt de schade ook actief opgenomen. Het Centrum Veilig Wonen gaat naar de mensen toe die mogelijk schade hebben. We zijn er dus actief mee bezig. Schades worden opgenomen. Zodra het nieuwe systeem per 1 juli beschikbaar is, zal het worden toegepast. Er wordt gesproken over schadegevallen die anderhalf jaar blijven liggen, maar het gaat hierbij om schades waarvan al in eerste instantie was vastgesteld dat die niet door aardgaswinning waren veroorzaakt. Dat is later uitgebreider onderzocht. Toen is die conclusie opnieuw getrokken. Schade die is veroorzaakt door aardgaswinning wordt vergoed en schade die niet door aardgaswinning is veroorzaakt niet.

Mevrouw Dik-Faber (ChristenUnie):

Over het schadeprotocol is veel te doen geweest. Kunnen we ervan uitgaan dat dit 1 juli ingaat en dat dit niet alleen geldt voor de bewoners in het aardbevingsgebied, maar ook in het zogeheten buitengebied? Ik denk dat het wel heel belangrijk is om nu te erkennen. Bij wet is geregeld dat schade als gevolg van gaswinning schade is, ongeacht of men binnen of buiten het zogeheten kerngebied woont.

Minister Kamp:

Het laatste wat mevrouw Dik-Faber zei is helemaal juist. Ik zei dat net ook. Het maakt niet uit waar de schade is. Als de schade is veroorzaakt door aardgaswinning, moet die door de NAM worden vergoed. Het is terecht dat mevrouw Dik-Faber begint over het schadeprotocol. Het volgende is gebeurd. De situatie in het verleden was: je had een schade, je meldde die vervolgens en je had met de NAM te maken. We hebben toen het Centrum Veilig Wonen ertussen gezet. Daarna hebben we de Nationaal Coördinator Groningen erbij gezet. Vervolgens hebben we de NAM weggehaald. Dat systeem zijn we nu aan het vervolmaken. Daarbij worden de schadeprotocollen niet meer vastgesteld door het Centrum Veilig Wonen of door de NAM, maar door de Nationaal Coördinator. Dat is nu allemaal gaande. De verwachting van de Nationaal Coördinator is dat dit proces 1 juli zal zijn afgerond zodat dan ook weer de schadeafhandeling volgens de nieuwe systematiek, die beter is voor de inwoners van Groningen, kan worden hervat.

De voorzitter:

Uw tweede vraag, mevrouw Dik-Faber.

Mevrouw Dik-Faber (ChristenUnie):

Ik hoop ook echt dat de schade dan snel afgehandeld wordt. Mijn tweede vraag gaat over de gaswinning zelf. In het verleden hebben we inderdaad besloten tot een herverdeling van de gasproductie over het veld. Is deze beving, die toch net iets intenser was dan we de afgelopen tijd hebben gezien, aanleiding om te kijken naar toch weer een herverdeling van de gasproductie? Concreet is mijn vraag of de gasproductie in Slochteren niet omlaag moet.

Minister Kamp:

Ik ben het eens met mevrouw Dik-Faber over de snelle afhandeling. Dat gebeurt ook. Normaal gesproken worden schadegevallen in zes weken afgehandeld, maar het kan zo zijn dat de schademelder volgens de oude systematiek een tweede beoordeling wil. Dan kost het natuurlijk meer tijd. Het kan ook zijn dat een aanbod voor afhandeling is gedaan, maar dat daarover nog geen beslissing genomen is door de schademelder. Het kan ook zo zijn dat het een complexe zaak is. Er zijn allerlei redenen denkbaar waarom het langer duurt, maar de standaardafhandeling van een schade is zes weken. Er is op dit moment geen aanleiding voor herziening van hoe er precies gewonnen moet worden. Er zijn op dit moment bijvoorbeeld geen aanwijzingen dat, zoals wel is gesuggereerd, de seismiciteit zich aan het verplaatsen zou zijn van Loppersum in de richting van Slochteren, meer in het zuiden. Dat is niet het geval; daar zijn geen aanwijzingen voor.

Mevrouw Van Veldhoven (D66):

Als de aarde beeft en als je huis scheurt, wil je vooral dat je heel snel geholpen wordt. Nu vragen we mensen in Groningen om geduld, omdat we voor hen een betere schaderegeling aan het ontwikkelen zijn. Daar heb ik twee vragen over. Voor een echt onafhankelijke schaderegeling is het heel belangrijk dat degene die komt bekijken of er aardbevingschade is, echt onafhankelijk is. Dat was een van de kernpunten van de herziening. Kan de minister aangeven of hij op dat punt echt voortgang maakt? De

tweede vraag is of we straks voldoende mensen hebben om het stuwmeer van schades dat zich de komende maanden ophooft, echt versneld af te handelen, zodat mensen zo snel mogelijk geholpen worden en niet lang hoeven te wachten op reparatie of teruggave van de kosten.

Minister Kamp:

De mensen die schade opnemen, worden daar door het Centrum Veilig Wonen naartoe gestuurd. Het Centrum Veilig Wonen stond op afstand van de NAM, maar wordt nu alleen nog maar aangestuurd door de Nationaal Coördinator Groningen. De NAM is daaruit weg. Bovendien werken die mensen met een handboek dat wordt vastgesteld door de Nationaal Coördinator en met protocollen die door de Nationaal Coördinator worden vastgesteld. Daarmee hebben we de situatie bereikt dat de mensen die in dat gebied schade hebben, te maken hebben met de overheid die daar een belangrijke rol speelt, omdat wij al vele jaren lang de gaswinning daar toestaan. Die overheid voelt verantwoordelijkheid en neemt die verantwoordelijkheid ook in het directe contact met de mensen die schade hebben. Die systematiek is nu dus goed. Die wordt nu uitgewerkt en toegepast. Ik hoop dit vanaf 1 juli te kunnen gaan doen.

De heer Wassenberg (PvdD):

De minister had het zojuist over het nieuwe schadeprotocol dat vanaf 1 juli van kracht wordt, maar op dit moment wordt daar nog druk over gesproken. In Groningen is heel veel onzekerheid over hoe dit straks allemaal uit gaat pakken. Kan de minister garanderen dat de nieuwe slachtoffers van die aardbeving niet tussen wal en schip gaan vallen? Ik heb nog een vraag. Twee weken geleden heeft de Algemene Rekenkamer geconcludeerd dat van de 1,3 miljard die voor reparaties als gevolg van de aardbevingen is uitgetrokken, nog maar 50 miljoen over is en dat 96% dus al is uitgegeven. Kan de minister garanderen dat die nieuwe gevallen ruimhartig onder die regeling vallen en dat straks niet wordt gezegd dat het geld op is?

Minister Kamp:

Er is nooit sprake van dat het geld op is voor schadeafwikkeling. Alle schade die veroorzaakt wordt door aardgaswinning, wordt vergoed. Ik heb op dit punt helemaal niets te maken met ramingen of wat dan ook. Of de ramingen nou wel of niet worden overschreden, is niet van belang. De schade wordt vergoed. Die relatie is er dus niet.

U vroeg ook of 1 juli wel haalbaar is, gelet op het overleg dat nog gaande is. Ik moet afgaan op wat de Nationaal Coördinator heeft gezegd. Hij heeft een planning gemaakt die eindigt op 1 juli. Hij doet zijn best om dat te realiseren. Ik heb er vertrouwen in dat hij dat voor elkaar krijgt. Er zijn meerdere partijen nodig om overeenstemming te bereiken. Laten we dus bekijken hoe dat gaat. Wij koersen erop aan om op 1 juli het nieuwe systeem toe te passen.

De voorzitter:

De laatste vraag, mijnheer Wassenberg.

De heer Wassenberg (PvdD):

De minister kan dus garanderen dat de 1,3 miljard die was afgesproken voor de uitgaven van 2014 tot 2018, straks kan worden aangevuld, als dat nodig is.

Minister Kamp:

Wat de schademeldingen, schadeafhandeling en schadevergoeding betreft, heb ik niets te maken met ramingen. De schade wordt vergoed.

De heer Graus (PVV):

We hebben hier al zo lang vragen over en we kennen de antwoorden van de minister. Ik zal straks dus stemmen voor het verzoek van mevrouw Van Tongeren om een meerderheidsdebat. We moeten hier gewoon een fatsoenlijk debat over voeren. Desnoods moeten we moties indienen, zodat de hele Kamer zich hierachter schaart. Dan helpen we de mensen in Groningen pas echt. Ik heb nog wel een vraag: kan de minister de vraag van mevrouw Van Veldhoven van D66 nog even beantwoorden? Zij vroeg namelijk of de minister genoeg mensen had om dat stuwmeer aan schademeldingen af te handelen. Daar krijg ik nog graag antwoord op. Voor de rest zitten we hier naar elkaar te wijzen. Over alles wat hier gevraagd is, hebben wij al moties ingediend. Zolang die niet gesteund worden, helpen we de Groningers niet. Er wordt partijpolitiek gespeeld over de rug van mensen. Dat vind ik heel triest.

Minister Kamp:

De opmerking over "partijpolitiek over de rug van mensen" laat ik voor rekening van de heer Graus.

Ik kom op de vraag van mevrouw Van Veldhoven die niet beantwoord is. Mijn verontschuldiging daarvoor aan mevrouw Van Veldhoven. Wij hebben inmiddels veel mensen aan het werk in Groningen. Vanmorgen sprak ik nog met een aantal internationale deskundigen over wetenschappelijk onderzoek dat gedaan moet worden. Zij vertelden mij dat 80% van de beschikbare kennis op de wereld over geïnduceerde aardbevingen inmiddels in beslag genomen is door de NAM en door aan de NAM gerelateerde partijen. De andere 20% is in beslag genomen door het Staatstoezicht op de Mijnen. Dat betekent dat alle deskundigheid die er maar nodig is voor het wetenschappelijk onderzoek, wordt gebruikt. Hetzelfde geldt voor de schadeafhandeling. Wat daarvoor aan medewerkers nodig is, is naar mijn informatie beschikbaar. Ik heb geen informatie waaruit blijkt dat er een stuwmeer ontstaat en er vertragingen komen in het afhandelen van schade. We moeten ons ook realiseren dat het aantal voelbare aardbevingen, dus van meer dan 1,5 op de schaal van Richter, in 4 jaar is afgenomen van 29 naar 13 per jaar. Er is dus sprake van een meer dan halvering.

De voorzitter:

Dank u wel. Daarmee zijn we aan het eind gekomen van dit mondelinge vragenuur.

De vergadering wordt van 14.56 uur tot 15.02 uur geschorst.